

Секрети ефективної організації уроків української мови й літератури

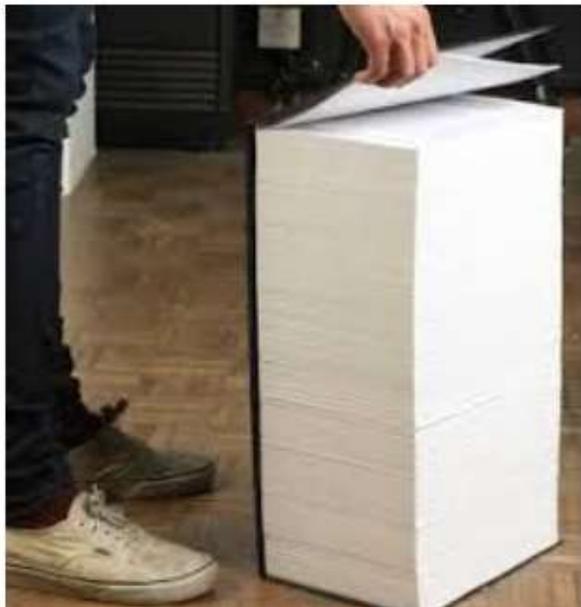
Гапон Л.О.

03.12.2025

Три проблеми

? Забагато матеріалу

☀️ зворотний дизайн

? Оцінювання

☀️ формувальне оцінювання

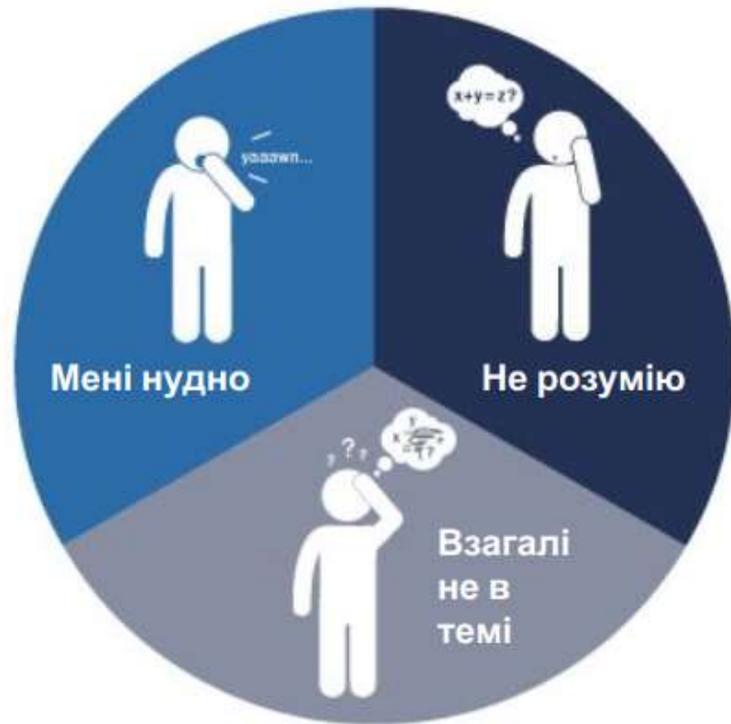

? Вони всі різні

☀️ універсальний дизайн

Учні були різні завжди. А зараз - ще більше

- різноманіття модельних навчальних програм
- освітні втрати
- формат навчання
- ВПО
- приїзд з-за кордону
- раптові зміни (тривоги)
- відсутність електроенергії

На якого учня ви орієнтуєтесь у плануванні?

- 😱 Слабкі учні
- 😊 Середні учні
- 😄 Обдаровані учні

Не пристосовувати(сь), а знімати бар'єри

Рівність

Справедливість

Доступність

Бар'єри навчання

Все, що стоїть на заваді навчання учня і перешкоджає досягненню визначених вами результатів.

Приклади:

- ☹️ В учнів немає попередніх знань
- ☹️ В учнів немає необхідних навичок
- ☹️ В учнів немає доступу до матеріалів
- ☹️ Учні не підготувались належно до заняття
- ☹️ Учні не мотивовані виконувати завдання
- ☹️ В учнів/вчителів немає світла/інтернету
- ☹️ Заняття перериває тривога

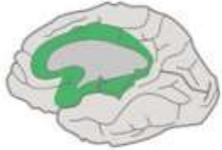
Універсальний дизайн

дизайн предметів,
середовища, програм та
послуг, покликаний зробити
їх **максимально можливою
мірою придатними** для
використання для всіх людей
без необхідності адаптації
чи спеціального дизайну

Рекомендації з універсального дизайну для навчання

AFFECTIVE NETWORKS:
THE **WHY** OF LEARNING

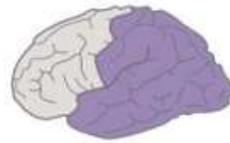

Навіщо?

Як зацікавити та мотивувати учнів. Як їх завантажити посильними та цікавими задачами.

Створити можливості для різноманітності залучення

RECOGNITION NETWORKS:
THE **WHAT** OF LEARNING

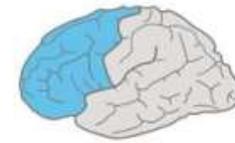

Що?

Як ми збираємо факти та відносимо до певної категорії побачене, почуте, прочитане. Розпізнавання символів, термінів, чи стилю.

Створити можливості для різноманітності представлення

STRATEGIC NETWORKS:
THE **HOW** OF LEARNING

Як?

Як ми організуємо та виражаємо свої ідеї. Написання творів чи розв'язування задач з математики. Планування та виконання завдань.

Створити можливості для різноманітності вираження та діяльності

Розробити кілька способів ЗАЛУЧЕННЯ

Розробити кілька способів ПРЕДСТАВЛЕННЯ

Розробити кілька способів ДІЙ ТА ВИРАЖЕННЯ

Доступ

Створити можливості для **Заохочення інтересів та ідентичності** (7)

- Оптимізувати вибір та автономність (7.1)
- Оптимізувати значущість, цінність та автентичність (7.2)
- Плекати радість та гру (7.3)
- Усувати упередження, загрози та відволікання (7.4)

Створити можливості для **Сприйняття** (1)

- Підтримувати можливості вибору щодо подання інформації (1.1)
- Підтримувати різні способи сприйняття інформації (1.2)
- Достовірно представляти різноманітність точок зору та ідентичностей (1.3)

Створити можливості для **Взаємодії** (4)

- Варіювати та поважати різні методи реагування, навігації та пересування (4.1)
- Забезпечити доступ до адаптованих матеріалів та допоміжних і пристосованих технологій та інструментів (4.2)

Підтримка

Створити можливості для **Підтримки зусиль та наполегливості** (8)

- Прояснити значення та призначення цілей (8.1)
- Оптимізувати складність та підтримку (8.2)
- Сприяти співпраці, взаємозалежності та співнавчанню (8.3)
- Сприяти приналежності та створенню спільноти (8.4)
- Пропонувати зворотний зв'язок, орієнтований на дію (8.5)

Створити можливості для **Мовного та символічного вираження** (2)

- Роз'яснювати глосарій, систему позначень та мовні структури (2.1)
- Підтримувати декодування та розуміння тексту, математичних позначень та символів (2.2)
- Плекати розуміння та повагу до різних мов та діалектів (2.3)
- Усувати упередження у використанні мови та символів (2.4)
- Ілюструвати з використанням кількох медіа (2.5)

Створити можливості для **Вираження та комунікації** (5)

- Використовувати різні медіа для комунікації (5.1)
- Використовувати різні інструменти для конструювання, формування та творчості (5.2)
- Вибудовувати майстерність з поступовою підтримкою практики та діяльності (5.3)
- Усувати упередження, пов'язані зі способами самовираження та комунікації (5.4)

Виконавча функція

Створити можливості для **Емоційної спроможності** (9)

- Розпізнавати різноманітність очікувань, переконань та мотивації (9.1)
- Розвивати усвідомлення себе та інших (9.2)
- Сприяти індивідуальній та колективній рефлексії (9.3)
- Розвивати емпатію та відновлювальні практики (9.4)

Створити можливості для **Здобуття знань** (3)

- Пов'язувати попередні знання з новим навчальним досвідом (3.1)
- Виокремлювати та досліджувати закономірності, критичні характеристики, великі ідеї та взаємозв'язки між ними (3.2)
- Сприяти різним способам пізнання та осмислення (3.3)
- Максимізувати перенесення та узагальнення (3.4)

Створити можливості для **Побудови стратегій** (6)

- Встановлювати значущі цілі (6.1)
- Передбачати та планувати роботу з викликами (6.2)
- Організувати інформацію та ресурси (6.3)
- Розширювати спроможність моніторингу прогресу (6.4)
- Протидіяти практикам виключення (6.5)

Залучення

1. Можливість приймати рішення, робити вибір
2. Чітке повідомлення доречності теми
3. Самооцінювання, рефлексія, чек-листи
4. Різномірні завдання
5. Співпраця, взаємне оцінювання
6. Зворотний зв'язок, коментарі
7. Поради щодо керування часом, стратегії ефективного навчання

Представлення

1. Візуальні, фільми, аудіо та цифрові матеріали для заняття, фізичні ресурси
2. Підтримка з матеріалами для читання, спрощення складних інструкцій
3. Роз'яснення позначень, скорочень, формул
4. Візуальні якорі для покращення розуміння
5. Зв'язок з іншими курсами та заняттями
6. Моделювання стратегій розуміння: конспектування, виділення головного, формулювання запитань

Вираження

1. Технології, ресурси та інструменти для вираження та демонстрування знань та засвідчення досягнень
2. Можливість тренуватись та практикуватись до підсумкового оцінювання
3. Цілепокладання та відстеження досягнень
4. Рубрики, приклади
5. Поступова підтримка
6. Поради щодо того, як потрібно організовувати діяльність

Крок перший – формулювання мети з позиції учня

Формулювання мети з позиції учня –

це своєрідні критерії успіху або «меню інструментів»,
за допомогою яких можна досягти SMART-мети
уроку.

Крок другий – варіативність

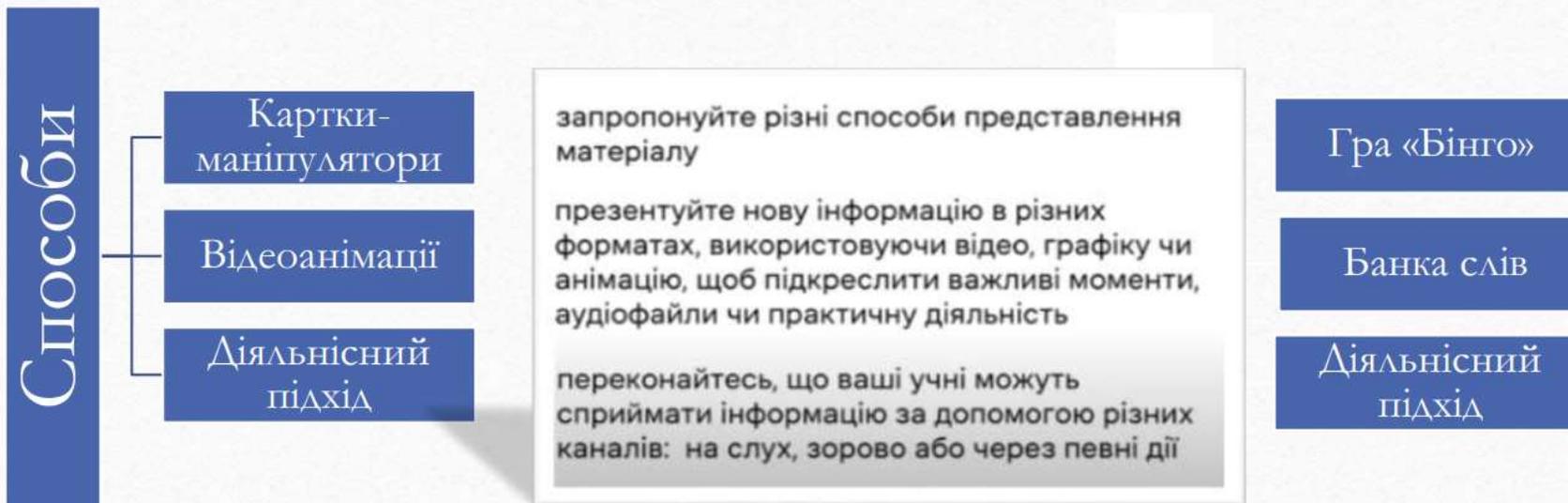
1. Навчальні
бар'єри

2. Сильні
сторони

3. Зони
розвитку

4. Попередні
або фонові
знання

Принцип перший - множинні способи представлення матеріалу

Принцип другий – множинні способи відтворення

Способи відтворення
інформації

Нотатки
Подкаст

Комікс

Вікторина для
однокласників

**НАВЧАЛЬНЕ МЕНЮ
АБО
ДОШКА ВИБОРУ**

це форма диференційованого навчання, яка дає учням вибір навчальних дій. Навчальне меню або дошку вибору можна створювати у різних стилях та форматах: паперовому чи цифровому.

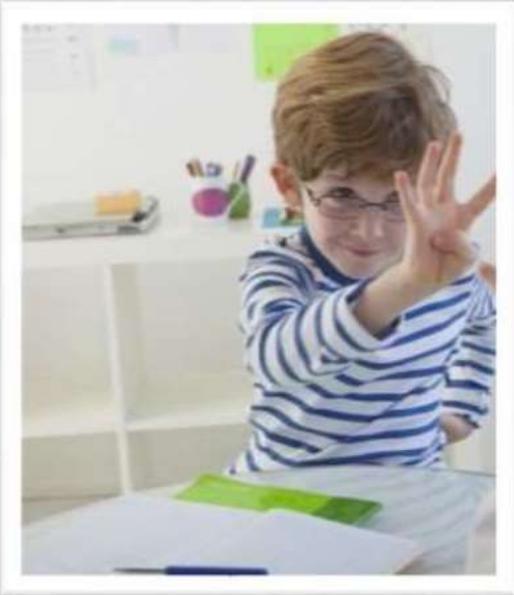
Принцип третій – множинні способи залучення

СПОСОБИ СПРИЙНЯТТЯ

- візуально-лінгвістичний (читання та письмо)
- візуально-просторовий (графіки та картинки)
- аудіальний (слухання)
- кінестетичний (дотик і рух)

Крок четвертий – вибір методів, матеріалів, цифрового контенту

Чи пропонують ваші матеріали гнучкість і вибір?

Чи висвітлюють ваші матеріали важливі ідеї?

Чи пропонують ваші матеріали шаблони?

Чи демонструють ваші матеріали характеристики та взаємозв'язки?

Чи є ваші матеріали доступними та зрозумілими для сприйняття?

Залучення у цифровому форматі

Онлайн-опитування та голосування.

Дискусійні форуми та чати.

Персоналізовані навчальні плани.

Контекстні підказки та пояснення.

Ігрові елементи та гейміфікація.

Представлення у цифровому форматі

Відеопрезентації та інфографіка.

Інтерактивні симуляції та навчальні ігри.

Аудіозаписи та подкасти.

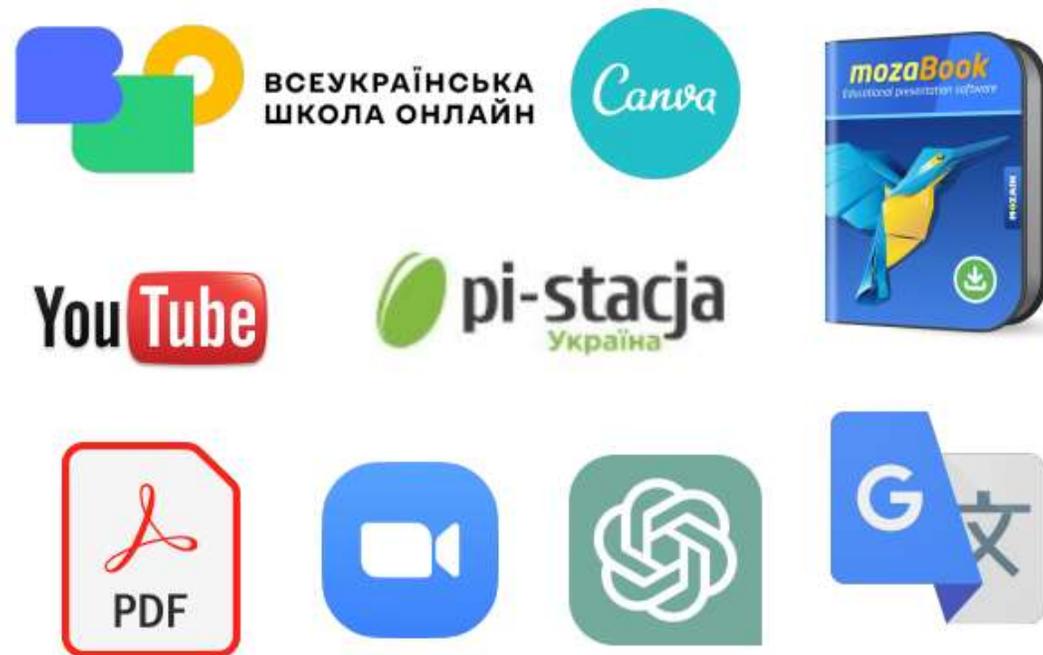
Електронні книги та онлайн-тексти.

Глосарії та словники.

Інструменти перекладу.

Тексти з різним рівнем складності.

Інтерактивні таблиці та графіки.

Вираження у цифровому форматі

Презентації, відео, аудіо-записи.

Портфоліо.

Щоденники навчання.

Онлайн-тести та вікторини.

Інтерактивні симуляції.

Навчальні ігри.

Практичні проєкти.

Системи відстеження прогресу.

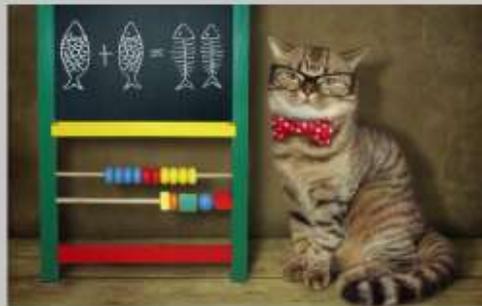

Залучення

Актуалізація знань

Пояснення теми

Практикування вивченого

Рефлексія

- https://drive.google.com/file/d/1LuIQ_6mFOxebvYMKrh6cnfYgg8u_dmh2/view?fbclid=IwY2xjawOc9oZleHRuA2FlbQlXMABicmlkETFiQnhCelZxTEpKZlc5MnJ0c3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODlwMDg5MgABHkinmj_-O9XSnn_o1gXTuSEtGOck9fk6D0DPALpg16kHdJBCBVYpkXoamACr_aem_tNuzENT4jWMNRy3p6lgyrg

Рекомендації з універсального дизайну для навчання

Створити можливості для різноманітності **залучення**

- інтереси та ідентичність
- зусилля та наполегливість
- емоційна спроможність та саморегуляція

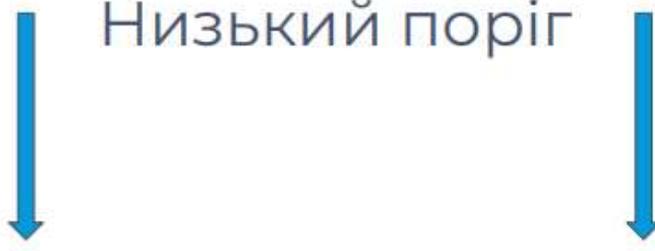
Широкі стіни

Створити можливості для різноманітності **представлення**

- сприйняття
- мовне та символічне вираження
- здобуття знань, розуміння та усвідомлення

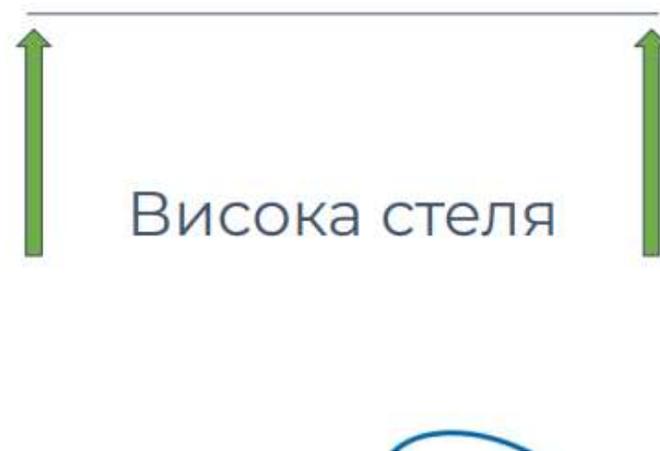
Низький поріг

Створити можливості для різноманітності **вираження та діяльності**

- взаємодія
- вираження та комунікація
- побудова власної стратегії

Висока стеля

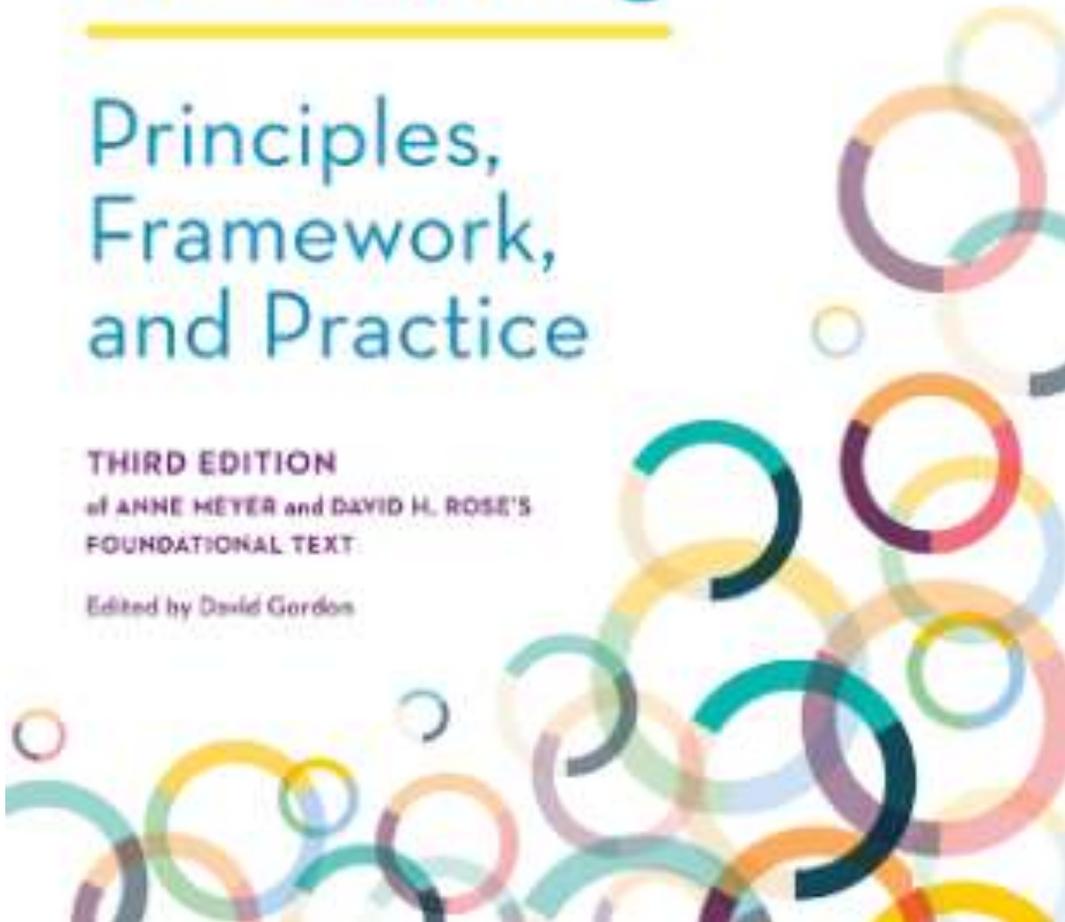
Universal Design for Learning

Principles, Framework, and Practice

THIRD EDITION

of ANNE MEYER and DAVID H. ROSE'S
FOUNDATIONAL TEXT

Edited by David Gordon

UDL

- Універсальний дизайн для навчання: принципи, рамки та практика, третє видання
- *Енн Мейер,*
- *Девід Х. Роуз*
- *Девід Гордон (редактор)*

Як отримати доступ до першого видання в Clusive

- <https://www.cast.org/connect/newsroom/read-universal-design-for-learning-theory-and-practice-for-free-in-clusive/>
- Щоб отримати доступ до книги через Clusive:
 1. На головній сторінці Clusive виберіть «Увійти за допомогою Google» або «Створити безкоштовний обліковий запис».
 2. Виберіть роль **«Вчитель»** або **«Батько»** . **Облікові записи учнів не мають доступу до книги.**
 3. За допомогою меню у верхній частині сторінки перейдіть на сторінку **«Ресурси»** . Сторінка «Ресурси» недоступна, якщо ви створили обліковий запис учня.
 4. Прокрутіть униз до розділу **Ресурси UDL** та натисніть на книгу.